
BELEDİYELERİN SOSYAL GİRİŞİMCİLİK FAALİYETLERİNİN YEREL KALKINMAYA ETKİSİ: DENİZLİ BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

Ercan OKTAY*
Halim Emre ZEREN**
Şerife PEKKÜÇÜKŞEN***

ÖZET

“Küresel düşünüp yerel davranmak” prensibi çerçevesinde yerel kalkınmanın ülke kalkınmasını etkileyerek rekabet üstünlüğü sağlayacağı düşüncesiyle, yerel yönetimler için girişimcilik faaliyetleri son derece mühim bir konu haline gelmiştir. Çünkü yerel kalkınmanın en önemli göstergelerinden biri olan ekonomik gelişme ve sosyal paylaşım ilkelerinin “girişimcilik” ruhu ve anlayışıyla işlerlik kazanacağı aşikârdır. Bu sebeple gerek dünyada gerekse Türkiye’de mahalli idareler, girişimcilik faaliyetlerini çeşitli şekil ve vasıtalarla icra etmektedirler. Bu çalışma, yukarıdaki gerekçeler çerçevesinde belediyelerin yerel kalkınmayı etkileyen sosyal girişimciliğe destek faaliyetlerinin Denizli Belediyesi’nin çalışmaları üzerinden değerlendirilmesini konu almaktadır. Bu bağlamda, sosyal girişimciliğin yerel kalkınma dinamiklerine etkisinden bahsedilerek, Denizli Belediyesi örneğiyle konunun önemi somut olarak ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Girişimcilik, Belediye, Yerel Kalkınma, Denizli Belediyesi, Engelliler Çalışıyor Projesi.

* Doç.Dr., Karamaonoğlu Mehmetbey Üniversitesi İİBF Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü

** Yrd. Doç.Dr., Adnan Menderes Üniversitesi Söke İşletme Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü

***Yrd. Doç.Dr., Karamaonoğlu Mehmetbey Üniversitesi İİBF Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü

THE IMPACT OF SOCIAL ENTREPRENEURSHIP ACTIVITIES OF MUNICIPALITIES ON LOCAL DEVELOPMENT: THE CASE OF DENİZLİ MUNICIPALITY

ABSTRACT

With the idea that the local development provides a competitive advantage by impacting the development of the country within the principle of “think globally, act locally,” entrepreneurship activities have become extremely important for local administrations. It is obvious that the principles of economic development and social sharing being one of the most important indicators of local development shall function with “entrepreneurial” spirit and understanding. Therefore, local administrations either in the world or in Turkey perform their activities with various shapes and means. This study aims to evaluate social entrepreneurship activities of municipalities affecting local development on the basis of works of Denizli Municipality within the framework of reasons above. In this context, it attempts to acknowledge the impact of social entrepreneurship on the dynamics of local development and corporally introduce the importance of the topic by utilizing the case of Denizli Municipality.

Keywords: Social Entrepreneurship, Municipality, Local Development, Denizli Municipality, Disabled at Work Project.

GİRİŞ

Halka en yakın birimler olan mahalli idarelerin, yerel / bölgesel ihtiyaçlara en çok önem veren kurumlar olması beklenmektedir. Bu beklenti, yerel yönetimler içerisinde en büyük öneme sahip olan belediyelere ayrı ve önemli görevler de yüklemektedir. Artık vatandaşlar için çöp toplayan, su sağlayan, temizlik ve kolluk gibi görevler yapan belediyeçilik anlayışı yerine, toplumsal sorunları çözmeye mahir olan; kentin ve kentlinin tüm gereksinimlerini karşılayabilen bir anlayış hâkim olmuştur.

Nitekim 3. 7. 2005 tarihinde kabul edilen 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda belediyenin görevleri, "İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; şehir içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor; sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır." şeklinde belirtilmiştir. Görüldüğü gibi belediyelerin görevleri fazla ve çeşitlidir. Bu durum, bir taraftan belediyelerin ve yöneticilerinin daha önemli hale gelmelerine sebep olurken, diğer taraftan da işlerin çeşitlilik ve mali yeterlilik yönünden hayli zorlaşmasına sebep olmaktadır. Geleneksel kamu yönetimi anlayışının yeni kamu yönetimi anlayışına evrilmesiyle, kamusal yatırımlar ya da belediye teşekküllerine yüklenmek yerine belirli bir bölgede veya kentte yatırımların özendirilmesi; yöredeki etken güçler arasında "aracılık" yapılması, ortak bulunması ve sinerji yaratacak şekilde işbirliğinin sağlanması yönünde politikalar izlenmesi (Göymen, 2010:130) gibi politikalar yaygınlaşmıştır. Bu durumda belediyeler, yerel kalkınmanın "dümenini tutan" bir konum almak durumunda kalmışlardır.

Yerel kalkınma için bölgedeki veya kentteki tüm üretken güçleri etken hale getirmek gereksinimi, kentsel / yerel girişimcilik faaliyetlerinin desteklenmesini zorunlu kılmış; sosyal devlet ilkesiyle benzerlik gösteren sosyal belediyeçilik anlayışı ve politik süreçlerin de etkisiyle birçok belediye "sosyal girişimcilik" faaliyetleri yapmaya başlamışlardır. Bu çerçevede; yerel işbirliklerinin sosyal projelere yönlendirilmesi, sivil toplumla birlikte sosyal içerikli faaliyetler yapılması, kadınların desteklenmesi, dezavantajlı grupların toplumla bütünleşmesinin sağlanması gibi birçok sosyal içerikli proje hayata geçirilmiştir. Belediyeler bu süreçte, yerel / bölgesel aktörleri harekete geçirdikleri gibi; diğer kentler, ulusal ve uluslararası örgütler gibi dış faktörleri de devreye sokarak rekabet şanslarını arttırmaya çalışmaktadırlar.

Ülkemiz belediyelerinde yukarıda bahsedilen politikaları izleme eğilimi artarken, bazı belediyeler bu süreçte önemli başarılarıyla dikkat çekmektedirler. Denizli Belediyesi'nin faaliyetleri bu açıdan ilgi çekici görünmektedir.

Denizli Belediyesi tarafından yürütülen "Engelliler Çalışıyor Projesi", fiziksel engelli bireylerin istihdam ve iş piyasasına katılımını sağlarken, oluşturduğu işbirliği yapısıyla Denizli'nin işgücü ihtiyacını da destekleyen yenilikçi bir proje olarak dikkati çekmektedir. 2012 yılında Avrupa Komisyonu'nun sponsorluğunda "Sorumlu Girişimcilik" kategorisinde verilen "Avrupa Girişimcilik Teşvik Ödülü'ne" layık görülmesi, projenin önemini bir kat daha arttırmaktadır. Bu çalışmada girişimcilik ve sosyal girişimcilik bağlamında

**Belediyelerin Sosyal Girişimcilik Faaliyetlerinin Yerel Kalkınmaya Etkisi:
Denizli Belediyesi Örneği**

belediyelerin rolünün tartışılması ve Denizli Belediyesi'nin ortağı olduğu Engelliler Çalışıyor Projesi'nin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Projenin çıktılarında hareketle sosyal girişimciliğin yerel kalkınmaya etkisi değerlendirilmiştir.

1. GİRİŞİMCİLİK

Bilgi çağı, tüm gerekleriyle kendisini hissettirmektedir. Baş döndürücü bir hızla gelişen teknoloji dünyayı da hızla değiştirmektedir. Bu değişim, eğitilmiş insan sayısını arttırdığı gibi, bu kişilerin ihtiyaçlarında ve beklentilerinde de önemli bir artış meydana getirmektedir. Bu süreç, haliyle yönetimin yapısını da etkilemekte, devleti ve devleti oluşturan yönetim birimlerini de etkisi altına almaktadır.

Yeni liberal anlayışla devlet artık bir iş ve aş kapısı olmaktan çıkmış gibidir. Artık öğretim kurumlarından mezun olan insanlar, özel sektörde çalışmak veya kendi işlerini kurmak zorunda kalmaktadırlar. Bu yeni ekonomik sistemde devlet, üretici değil düzenleyici ve hakem rolünü üstlenmektedir ve piyasalara fazlaca etkiye bulunamamaktadır. Devletin dışlandığı bu alan özel sektör tarafından doldurulduğundan, kamu tarafından yerine getirilen hizmetlerin özel sektör tarafından yerine getirilmesi durumu ortaya çıkmaktadır (Coşkun, 2002: 40). Bu durum eğitilmiş ve cesur insanları, birikimlerini üretime dönüştürmeleri için girişimciliğe zorlamaktadır.

Öte yandan küreselleşmenin sınırları fiilen ortadan kaldırması, girişimcilerin etki alanlarını arttırmış ve teknolojinin de etkisiyle bilgiye ulaşmalarını kolaylaştırmış; yeni pazarlara erişmelerinin ve daha büyük kitlelere hitap edebilmelerinin önünü açmıştır. Bu ve benzeri birçok gerekçeyle girişimcilik, özellikle son dönemde dünyanın üzerinde önemle durduğu popüler bir kavram haline almıştır. Dünya üzerinde hâkim neo - liberal yönetsel anlayış değişmedikçe, söz konusu popülaritenin de azalmayacağı ortadadır. Sosyal bilimlerdeki pek çok kavram gibi üzerinde uzlaşma olmamasına rağmen girişimcilik; "parasal ve kişisel tatmin ödülü karşılığında; finansal, psikolojik ve sosyal riskleri üstlenerek gerekli zaman ve çabayı harcayıp farklı değerde mal ve hizmet üretme süreci (Coulter, 2001:4; Jansen ve Wees, 1994: 34; Thompson, 1999: 209)" olarak tanımlanabilir.

Girişimcilik; çevreyi analiz etme, fırsatları görüp değerlendirme, yenilikçilik yapabilme, kaynakları bir araya getirebilme ve söz konusu kaynakları değer üretmek üzere kullanabilme becerisini anlatmaktadır (Özdevecioğlu ve Cingöz, 2009:83). Hayatın tüm alanlarında bulunabilen toplumsal bir olgudur. Dolayısıyla girişimciliği sadece ticari bir kavram gibi algılamak doğru değildir.

Alanyazın incelendiğinde girişimcilikle ilgili farklı modellerin olduğu göze çarpmaktadır. Sayının arttırılabilir olduğu göz ardı edilerek ön plana çıkan bazı girişimcilik türleri şöyle ifade edilebilir:

- Akademik Girişimcilik,
- İç Girişimcilik,
- Kadın Girişimciliği,
- Kamu ve Özel Sektör Girişimciliği,
- Sanal Girişimcilik,
- Stratejik Girişimcilik,
- Sosyal Girişimcilik,

- Yaratıcı Girişimcilik vd.

2. SOSYAL GİRİŞİMCİLİK

Köken olarak eskilere dayandırılabilir olan “sosyal girişimcilik” kavramı, ilk kez Amerikalı iktisatçı Howard Rothmann Bowen tarafından 1953 yılında yayınlanan “Social Responsibility of the Businessman” (İş Adamlarının Sosyal Sorumlulukları) adlı eserde yer almıştır (Bowen, 2013). Eserde, iş adamlarına toplumun değer ve amaçlarıyla örtüşen sosyal sorumluluk faaliyetleriyle ilgilenmeleri konusunda telkinlere yer verilmiştir.

Sosyal girişimciliğin ilk zamanlarda işletmelere özgü bir kavram olarak görüldüğü söylenmektedir. Arthur ve diğ. (2006: 30)’nin ifadesiyle; 80’li yılların sonlarında “sosyal” ve “girişimcilik” kavramları birlikte değerlendirildiğinde bir oksimoron oluşturmaktaydı. Kavramın ilerleyen dönemde revize edilerek kar amacı gütmeyen örgütler için de kullanılmasıyla farklı değerlendirmeler söz konusu olmuştur.

Sosyal girişimcilik, kar elde etmek amacından çok, belli bir dezavantajlı grubun yararı için sosyal amaçları yerine getirirken girişimci davranışı kullanmak şeklinde tanımlanmıştır (Leadbeater, 1997: 14). Başka bir tanımda ise; sosyal değişimi hızlandırmak ve sosyal ihtiyaçları gidermek için farklı kaynakları bir araya getirerek ya da bunları yenilikçi bir şekilde kullanarak fırsatları değerlendirmek şeklinde bahsedilmektedir (Mair ve Marti, 2006: 37).

Sosyal girişimcilik; kâr amacı güden işletmelerin sosyal sorumluluk uygulamaları ve toplumun sosyal problemlerinin çözümü için katkı sağlama çabası olarak görülebileceği gibi; kâr amacı gütmeyen işletmelerin finansman veya sosyal fayda yaratmak için gerçekleştirdiği faaliyetler olarak da değerlendirilebilir (Özdevecioğlu ve Cingöz, 2009:84).

Her ne kadar kavramsal bir uzlaşa sağlanamasa da; günümüzde sosyal girişimcilik, kar amacı gütsün – gütmeyen bütün örgütlerin sosyal sorunlara inovatif öneriler getirerek başarıya ulaşmak için gerçekleştirdikleri faaliyetler olarak adlandırılabilir. Bu bağlamda sosyal girişimlerin gerekleri; sosyal paydaşlarla ilişki kurma, derinleştirme, söz konusu ilişkilerin sürdürülebilirliğini sağlama, geniş kitlelere ulaşabilme ve sosyal davranışların geliştirilmesini sağlama olarak belirtilebilir.

Sosyal sektörde değişim aracı rolünü üstlenen sosyal girişimcilerin;

- Kar ve özel bir değerden çok sosyal bir değer yaratılması ve sürdürülmesinde belli bir misyon benimsemeleri,
- Bu misyona hizmet edecek yeni fırsatları görebilmeleri ve bu fırsatların peşini asla bırakmamaları,
- Sürekli bir yenilik, değişime uyum sağlama ve öğrenme sürecine girmeleri,
- Elde olan kaynaklar ile kendini sınırlamadan, cesur bir şekilde hareket etmeleri,

• Hizmet götürülen insanlara karşı ve yaratılan sonuçlar adına yüksek bir sorumluluk duygusu sergilemeleri gerektiği ifade edilmektedir (Dees, 1998’den akt. Güler,2011: 84).

Sosyal girişimciliğin; sosyal pazarlamayı da içine alan bir anlayışla sosyal yenilikçi bakış açısıyla, ‘balık veren değil balık tutmayı öğreten’ bir yaklaşımda olması beklenmektedir. Örneğin bir sivil toplum kuruluşu evsizlik

**Belediyelerin Sosyal Girişimcilik Faaliyetlerinin Yerel Kalkınmaya Etkisi:
Denizli Belediyesi Örneği**

sorununa kıyafet yardımı, geçici barınak, gönüllülerle sağlanan yiyecek yardımı gibi faaliyetlerle destek olurken; aynı soruna sosyal girişimci bir çözüm, mesleki eğitim, işe yerleştirme gibi kendi kendine yetmeyi sağlayan programlar sunmayı içermektedir. Benzer biçimde, bir afet sonrasında, afet mağdurlarına gıda, giyecek ve diğer temel ihtiyaçları göndermek geleneksel bir çözüm olarak değerlendirilirken, yerel topluluğa afete hazırlığı için “eğiticinin eğitimi” programı sunmak sosyal girişimcilik faaliyeti olarak ifade edilebilir (Kotler ve Lee, 2009: 379).

3. SOSYAL GİRİŞİMCİLİK - YEREL KALKINMA ve BELEDİYE İLİŞKİLERİ

Yukarıda da ifade edildiği gibi sosyal girişimcilik, sosyal bir değer yaratma, değişime ve yeniliğe yönelik bakış açısı kazandırma amaçlı bir yaklaşımdır. Bu noktada sosyal belediyecilik kavramı ile sıklıkla karıştırılmaktadır.

Sosyal belediyecilik; mahalli idareye sosyal alanlarda planlama ve düzenleme işlevi yükleyen; bu çerçevede kamu harcamalarını konut, sağlık, eğitim ve çevrenin korunması alanlarını kapsayacak şekilde sosyal amaca kanalize eden; işsiz ve kimsesizlere yardım yapılması, sosyal dayanışma ve entegrasyonun tesis edilmesi ile sosyo-kültürel faaliyet ve çalışmaların gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan alt yapı ve yatırımların yapılması için bilinçli politikalar üretmesini öngören; bireyler ve toplumsal kesimler arasında zayıflayan sosyal güvenlik ve adalet mefhumunu güçlendirmeye yönelik olarak mahalli idarelere sosyalleştirme ve sosyal kontrol işlevini yükleyen bir model olarak tanımlanmaktadır (Kaya ve Şentürk, 2007: 37 – 38).

Tanıma göre sosyal belediyecilik anlayışının sosyal girişimciliği içine alan bir kapsamda olduğu düşünülebilirse de, sosyal belediyecilik anlayışı genel olarak belediyelerin muhtaçlara yardım yapması ve yoksulluğu azaltıcı faaliyetlerde bulunması şeklinde algılanmaktadır.¹ Oysa sosyal girişimci belediyecilikten kastedilen, sosyal sorunlar karşısında geçici değil kalıcı projeler üretebilme becerisidir. Çocuklara, gençlere, kadınlara, yaşlılara, özürllülere, muhtaç ailelere hatta tüm halka yönelik sürdürülebilir sosyal hizmet projeleri üretilmesidir. Bulunan geçici çözümler kısa dönemli ve nispi bir iyileşme sağlasa da uzun dönemde yetersiz kalmakta ve vatandaşların sorunlarına çözüm olamamaktadır.

Şüphesiz bu bakış açısı birçok sebeple gerekçelendirilebilir. Öncelikle belediye yöneticilerinin vizyon sorunu ve eğitim eksiklikleri buna sebep olarak gösterilebilir. Yine kısa dönemli faaliyetlerle vatandaşları etkilemek, yöneticiler için daha kolay bir yol gibi görünmektedir. Öte yandan bahsedilen projelerin uzun dönemli ve maliyetli oluşu, yöneticiler açısından “gereksiz bir harcama” şeklinde algılanabilmektedir.

Kentteki sivil toplum, medya, üniversite gibi aktörlerin sürece dahil edilememesi ve etkinliğin sağlanamaması, girişimci belediyeciliğin önünde bir engel olarak durmaktadır. Siyasi kaygılar sebebiyle belediyelerin sosyal hizmet sunmayı lütufta bulunmak şeklinde deşifre etmeye çalışmaları ve politize etme

¹ Konuyla ilgili yapılan örnek çalışma için bkz. Özgökçeler, Serhat ve D. Bıçkı, (2012) “Kentsel Yoksullukla Savaşım Noktasında Politik Bir Enstrüman: ‘Sosyal Belediyecilik’”, Finans Politik & Ekonomik Yorumlar Dergisi, 49 (565).

refleksleri de girişimci belediyeçilik anlayışının önünün kesilmesine sebep olmaktadır.

Bahsedilen bütün olumsuz koşullara rağmen, dünya konjonktüründeki ve yönetim paradigmasındaki değişim, belediyeleri ve belediyeçilik anlayışını da değişime zorlamaktadır. Vatandaşların taleplerinin artması, değişmesi ve çeşitlenmesi, belediyeleri farklı olmaya ve farklılıkları sunmaya mecbur etmektedir. Tıpkı vatandaşlar gibi belediyeler de dünyadaki uygulamalardan yararlanmak ve söz konusu uygulamaları takip ederek ulusal ve uluslararası rekabet ortamında kendilerine yer bulabilmek için büyük gayret içerisindeyler.

Ulusal ve uluslararası kuruluşların destek çağruları, kardeş şehir ilişkileri, mevzuatların değişimi ve proje temelli yönetim anlayışı gibi birçok faktörün etkisiyle, belediyelerin günümüzde bir değişim sürecinin içerisinde olduğu muhakkaktır. Bu değişim süreci içerisinde belediyelerin yerel aktörleri süreçlere dahil ederek, yerel yönetimi gerçekleştirme eğiliminde oldukları dikkatlerden kaçmamaktadır. Her ne kadar yukarıda zikredilen eksikliklerden doğan problemler birçok belediye için “kanayan yara” olmaya devam etse de; başarılı girişimci belediyeçilik uygulamalarının ileriye yönelik ümit verici olduğu söylenebilir.

4. DENİZLİ BELEDİYESİ ENGELLİLER ÇALIŞIYOR PROJESİ

Bu bölümde, yukarıda bahsedilen başarılı uygulamalara önemli bir örnek teşkil etmesi sebebiyle, Denizli Belediyesi ortaklığıyla yürütülen “Engelliler Çalışıyor” Projesi ele alınmıştır.

Türkiye ve Hollanda arasında bir işbirliği projesi olan “Engelliler Çalışıyor” Projesi, Hollanda Dışişleri Bakanlığı MATRA² Programı kapsamında yürütülmüş ve finanse edilmiştir³. Proje ile ilgili sözleşme 2007 yılı Haziran ayında imzalanmış ve 3 yıl boyunca Denizli’de uygulanmıştır.

Çok ortaklı bir proje olan çalışmada Türkiye ve Hollanda ‘dan 16 kurum yer almıştır. Ana ortakları Workability Europe⁴ ve Denizli Belediyesi olan proje, engelli hakları ve istihdamla ilgili çalışan yerel ve yabancı ortaklarla yürütülmüştür (Kitiş ve Horst, 2010). Ortaklara ilişkin tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 1. Proje Ortakları

YEREL ORTAKLAR	YABANCI ORTAKLAR
İŞKUR Denizli İl Müdürlüğü	SOWECO
Denizli İl Milli Eğitim Müdürlüğü	CWI

² Avrupa Birliğine komşu ülkelerdeki toplumsal dönüşüm projelerini destekleyen Hollanda kaynaklı bir yardım programıdır. 2000 yılından beri Türkiye’de aktif olmuştur. <http://turkey.nlembassy.org/services/civil-society/matra-decentral-programme> (Erişim Tarihi: 01.03.2014)

³ Proje bütçesi 700.000 Avro’dur. (Denizli Belediyesi, 2014)

⁴ Avrupa’da engelliler için iş ve istihdam hizmeti sağlayan, engellilerin yeteneklerine göre teşvik edilmesini sağlayan ve onlara pratik iş imkânları sağlayan, kar amacı gütmeyen bir organizasyondur. <http://www.workability-europe.org/> (Erişim Tarihi: 01.03.2014)

Pamukkale Üniversitesi	Adapt Ability
Denizli İl Sağlık Müdürlüğü	Pro - Werk - Twente
Denizli Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü	Cedris
Denizli Ticaret Odası	ROC - van Twente
Türkiye Sakatlar Derneği Denizli Şubesi	Almelo Belediyesi

Proje kapsamında Denizli Belediyesi Workability Europe'a Türkiye'den üye olan ilk belediye olmuştur. Proje ile toplam 1000 engelli için Engelli Veri Tabanı oluşturulması ve kayıt işlemi gerçekleştirilmesi, 250 engellinin test edilmesi, 180 engellinin mesleki eğitime tabi tutulması ve proje sonunda toplam 60 engellinin istihdamının sağlanması hedeflenmiştir.

Proje uygulama çalışmaları, "Proje Yönetim Ekibi" adı altındaki 4 çalışma grubuyla yürütülmüştür (Denizli Belediyesi, 2014a):

- Eğitim ve Uygulama Çalışma Grubu,
- Test Uygulama Çalışma Grubu,
- Eşleştirme Çalışma Grubu ve
- Tanıtım ve Yaygınlaştırma Çalışma Grubu.

2008 yılı Haziran ayında engelli vatandaşların yetenek ve iş görübilirliklerinin belirlenmesi, mesleki eğitimleri, istihdam edilebilmeleri ve işverenlerin işgücü ihtiyaçlarının karşılanmasıyla ilgili kurumlar arası işbirliği esaslarına dair protokol imzalanmıştır.

Proje kapsamında oluşturulan işbirliğinin esaslarını belirlemek için bir pilot proje geliştirilmiş; proje uygulamalarında aktif rol oynayacak uzmanların eğitim almaları sağlanmıştır. Türkiye'de bir ilk olarak engellilerin daha sağlıklı şekilde istihdam edilebilmeleri için iş ve meslek danışmanları yetiştirilmiştir. Bu kapsamda engellilerle yapılan görüşmeler sonucunda kişisel istihdam planları oluşturularak engellilerin geçtikleri her adımın sonuçları tek bir veri tabanında toplanmıştır. İlk kez yapılan bu raporlama sistemi ve veri tabanı sayesinde çalışmaların sürekliliği ve izlenmesi sağlanmış; engellilere kariyer gelişimleri için imkân oluşturulmuştur. İş ve meslek danışmalarının görüşmeleri sonucunda test edilmesi uygun bulunan engelliler, test merkezlerine yönlendirilmiştir. Bu kapsamda Hollanda'dan getirilen iki test setiyle İŞKUR Denizli İl Müdürlüğü ve Pamukkale Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksek Okulu'nda test merkezleri oluşturulmuştur (Denizli Belediyesi, 2014c).

Test uygulaması yapan personel, eğitimcilik yetkisi de alarak Türkiye İş Kurumu'nun farklı il müdürlüklerinde çalışan 17 kişiye uygulamacı eğitimi vermiştir. Bu sayede, söz konusu projenin Türkiye'de yaygınlaşması yönünde önemli bir adım atılmıştır. Denizli'de yaşayan tüm engellilerin kayıtları Sosyal Hizmetler ve İl Sağlık Müdürlüğü'nün koordinasyonunda bir veri tabanında toplanmıştır. Böylece ilk kez bir il genelinde tek bir sistemle tüm engellilere ulaşma imkânı oluşturulmuştur. Veri tabanına toplam 10674 engelli kaydedilmiştir. Eşleştirme çalışma grubu tarafından işgücü piyasası analizleri gerçekleştirilerek 151 işyerine proje hakkında bilgilendirme çalışması yapılmıştır. Bu sayede işverenlerin işgücü ihtiyacı dikkate alınarak işgücü taleplerinde aradığı koşullara en uygun kişilerin seçilmesi sağlanmıştır (Denizli Belediyesi, 2014c).

Pilot projede görev alan iş ve meslek danışmanları, iş koçları, test uygulayıcıları ve destek noktası görevlileri, proje kapsamında Hollanda'da ve Türkiye'de eğitilmişlerdir. Pilot proje uygulamaları esnasında 13 mesleki eğitim kursu açılmış ve 194 engelli vatandaş bu eğitimlere katılmıştır. Mesleki eğitim kurslarından başarıyla mezun olan ve iş arayan engelli vatandaşlardan, meslek ve nitelikleri dikkate alınan 32'si, doğrudan danışmanlık hizmeti verilenlerden de 33'ü olmak üzere proje uygulamaları süresince toplam 65 kişinin istihdamı sağlanmıştır (Kitiş ve Horst, 2010).

Denizli Belediyesi ve Workability Europe tarafından ortaklaşa düzenlenen "Engelliler: Bilinmeyen İşgücü" adlı konferans 14-15 Mayıs 2009 tarihleri arasında Pamukkale'de gerçekleştirilmiş; organizasyona Hollanda ve Türkiye'den ilgili çok sayıda kamu ve özel sektör çalışanı katılmıştır. Konferansta Avrupa'da ve Türkiye'de bu konuda yapılan çalışmalar değerlendirilmiş ve engellileri ilgilendiren tüm mevzuat için girdi sağlayacak nitelikteki "Pamukkale Deklarasyonu" yayınlanmıştır. Engellilerin insan olmaktan doğan haklarını kullanmalarını sağlamanın tüm kurumların görevi olduğu noktasında görüş birliğine varılmıştır (Denizli Belediyesi, 2014b).

Yürütme kurulu 3 ayda bir toplanarak projenin ilerleyişini izlemiş ve sonraki dönem için yapılacak çalışmaların kararlarını almıştır. Ortak kurumların üst düzey karar ericilerinden oluşan yürütme kurulu, valilik bünyesinde gerçekleştirilen İl İstihdam Kurulu altında çalışmalarına devam ederek, ilde oluşturulan kurumsal yapının sürdürülmesini desteklemektedir. Danışma Kurulu da, projenin iyi şekilde ilerleyebilmesi için izlenecek yolu belirlemiş, önerileriyle projenin başarısına katkıda bulunmuşlardır.

SONUÇ

"Engelliler Çalışıyor Projesi" uygulamaları ve sonuçları, Hollanda Dış İşleri Bakanlığı, Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü ve Başbakanlık Özürlüler İdaresi tarafından da yakından takip edilmiştir.

Denizli'deki bu örnek uygulamanın diğer illerde de başlatılması yönünde ulusal düzeyde çalışmaların yürütülmesi gerekliliği kabul edilmiştir. Bu proje sayesinde engellilerin eğitimi, istihdamı ve sağlıklı yaşamından sorumlu olan tüm kurumlar arasında dengeli bir işbirliği sağlanarak, örnek bir çalışma gerçekleştirilmiştir.

Avrupa Girişimciliği Teşvik Ödülleri 2012 için Türkiye'den aday gösterilen bu proje, 30 ülkeden gönderilen 402 proje arasından finale kalarak "Sorumlu Girişimcilik Ödülü" almayı başarmıştır. Bu yönüyle de dikkatleri bir kez daha üzerine çekmiştir. Sosyal girişimcilik sayesinde belediyelerin katma değer yaratan birçok sürdürülebilir projeyi hayata geçirdiği bilinmektedir. "Engelliler Çalışıyor Projesi" bunlardan sadece biridir.

Belediyelerin stratejik yönetim anlayışıyla; yerel, ulusal ve uluslararası aktörleri yönetim sürecine dâhil ederek, kararlılıkla yaptığı faaliyetler, toplumun dönüşümüne ve değişimine önemli katkılar sağlamaktadır. Birçok sorunun çözümü ve dezavantajlı birçok grubun potansiyellerinin ortaya çıkarılması bu sayede mümkün hale getirilebilir. Merkezi yönetim ise girişimci belediyecilik faaliyetlerine seyirci kalmak yerine, onları teşvik edici politikalara

daha çok önem vermelidir. Bu durumda yerel kalkınmanın ülkenin kalkınmasını tetiklemesi daha imkanı olacağı ifade edilebilir.

KAYNAKLAR

- Arthur, L., Keenoy, T. And Scott-Cato, M. (2006), "Where Is The 'Social' In Social Enterprise?", 3. Annual Social Enterprise Conference, London South Bank University, 22-23 June, P. 29 -40., London.
[Http://Www.Socialenterprise.Org.Uk/](http://www.socialenterprise.org.uk/) (Erişim Tarihi: 20.02.2014)
- Bowen, H.R. (2013), *Social Responsibilites Of The Businessman*, University Of Iowa Press, Iowa City.
- Coulter M. (2001), *Entrepreneurship İn Action*, Prentice Hall Inc., New Jersey.
- Coşkun, Kutlu T. (2002), Küreselleşme, *İpekyolu Dergisi*, Yıl:14, Sayı: 273, Konya.
- Göymen, K. (2010), *Türkiye’de Yerel Yönetişim Ve Yerel Kalkınma*, Boyut Yayın Grubu, İstanbul.
- Güler, Burcu K. (2011), Yoksullukla Mücadelede Sosyal Girişimcilik: Ashoka Üyelerinden Sosyal Yenilikçi Uygulamalar, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt:13, S. 3, S.79 – 111.
[Http://Www.Sbe.Deu.Edu.Tr/Dergi/Cilt13.Say%C4%B13/11%20guler.Pdf](http://www.sbe.deu.edu.tr/Dergi/Cilt13.Say%C4%B13/11%20guler.Pdf) (Erişim Tarihi: 25.02.2014)
- Denizli Belediyesi (2014a) Engelliler Çalışıyor,
[Http://Www.Denizli.Bel.Tr/Default.aspx?K=Haber-Detay&Id=10708](http://www.denizli.bel.tr/Default.aspx?K=Haber-Detay&Id=10708)
(Erişim Tarihi: 07.03.2014)
- Denizli Belediyesi (2014b),
[Http://Www.Denizli.Bel.Tr/Default.aspx?K=Odullerimiz&Id=12800](http://www.denizli.bel.tr/Default.aspx?K=Odullerimiz&Id=12800)
(Erişim Tarihi: 07.03.2014)
- Denizli Belediyesi (2014c)
[Http://Www.Denizli.Bel.Tr/Video.aspx?Dosya=/Userfiles/Video/EngellilerCalisiyor.Flv](http://www.denizli.bel.tr/Video.aspx?Dosya=/Userfiles/Video/EngellilerCalisiyor.Flv) (Erişim Tarihi: 07.03.2014)
- Jansen, Paul G.W. And Wees Van L. (1994), Conditions For Internal Entrepreneurship, *The Journal Of Management Development*, Vol.13, P. 9: 34.
- Kaya, E. Ve Şentürk H. (2007) *Muhafazakâr Demokraside Yerel Yönetim Vizyonu*, Plato Danışmanlık, İstanbul.
- Kitiş A. Ve Horst J. (2010), Engellilerde Mesleki Rehabilitasyon: Bir Ekip Çalışması Örneği, D Grup Derya Matbaacılık, Denizli.
- Kotler, P. And Lee N. R. (2009), *Yoksulluğa Karşı Sosyal Pazarlama*, Media Cat Yayınları, İstanbul.
- Leadbeater, C. (1997) *The Rise Of The Social Entrepreneur*, Demos, London.
- Mair, J. And Marti I. (2006) "Social Entrepreneurship Research: A Source Of Explanation, Prediction And Delight", *Journal Of World Busines*, P.36-44.
- Özdevecioğlu M. Ve Cingöz A. (2009), Sosyal Girişimcilik Ve Sosyal Girişimciler: Teorik Çerçeve, *Erciyes Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Sayı: 32, Ocak- Haziran, Ss.81 – 95.
- Thompson J. (1999), *The World Of The Enterpreneur – A New Perspcctive* , *Journal Of Workplace Learning – Counselling Today*, Vol. 11, Num. 6, P. 209 – 224.